

7

РЕШЕНИЕ

№ 136

София, 07.01.2019 г.

ВИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, Първо гражданско отделение, в открито съдебно заседание на шестнадесети октомври две хиляди и осемнадесета година в състав:

Председател: ДИЯНА ЦЕНЕВА

Членове: БОНКА ДЕЧЕВА

ВАНЯ АТАНАСОВА

изслуша докладваното от съдията Ваня Атанасова гр. д. № 4857 по описа за 2017 година.

Производството е по чл. 290-293 ГПК.

Подадена е касационна жалба от Г. Т. Е., чрез адв. А. В., против решение № 282 от 14. 07. 2017 г. по гр. д. № 183/2017 г. на Софийския окръжен съд, ГО, 2 възз. с-в, с което е потвърдено решение № 177 от 13. 01. 2017 г. по гр. д. № 310/2016 г. на Пирдопския районен съд, с което са отхвърлени предявените от Г. Т. Е. против И. Т. Е. и Т. И. Е. искове с правни основания чл. 45 ЗЗД. Поддържа се неправилност на решението, поради постановяването му при съществени процесуални нарушения - игнориране на обяснения на ответника И. Е., дадени по реда на чл. 176 ГПК, съдържащи признание на неблагоприятен за него факт; кредитиране на заключение на съдебно-техническа експертиза, изготвена от лице, което не е вписано като вещо лице в списъците на вещите лица; необсъждане на всички събрани по делото доказателства. Сочи се и допуснато нарушение на материалния закон (чл. 45 ЗЗД), предвид извода на съда за липса на противоправност в поведението на ответниците. Иска се отмяна на решението и уважаване на предявените искове. Претендира се присъждане на всички съдебни разноски, направени при разглеждане на делото от образуването му до настоящия момент.

Ответниците по касационната жалба И. Т. Е. и Т. И. Е., чрез адв. Г. Д., изразяват становище за неоснователност на същата, правилност на въззивното решение и потвърждаването му. Претендират разноски за касационната инстанция.

С определение № 316 от 13. 06. 2018 г. по гр. д. № 4857/2017 г. на ВКС, 1 г.о. е допуснато касационно обжалване на въззивното решение на основание чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК, по въпроси касаещи приложението на чл. 45 ЗЗД и на чл. 32, ал. 2 от Конституцията на Република България.

По въпросите, по които е допуснато касационно обжалване на решението:

Противоправно поведение по смисъла на чл. 45 ЗЗД е всяко действие или бездействие (непредприемане на правно изискуемо действие), обусловено от волята на извършителя, което нарушава установената в цитираната разпоредба обща забрана да не се вреди другиму и накърнява правно защитено имуществено или неимуществено благо на друго лице. Всяка негативна промяна в психическото състояние на човека (отрицателно емоционално изживяване, душевно страдание) представлява неимуществена вреда по смисъла на чл. 52, вр. чл. 45 ЗЗД.

Като противоправно вредоносно поведение, осъществяващо елементи от пораждащия деликтната отговорност по чл. 45 ЗЗД фактически състав, следва да се окачествят действия, изразяващи се в симулиране на видеонаблюдение или видеозапис на друго лице, извършени с предвидено за това техническо средство, без съгласието на лицето и без знанието му за негодността на устройството да извършва запис на фотоизображения или видеоизображения, които действия създават впечатление за нарушаване, чрез следене и

филмиране, на установеното в конституционната норма на чл. 32, ал. 2 право на лична неприкосновеност и пораждат чувство на напрежение, притеснение, безпокойство, страх или какъвто и да е друг психичен дискомфорт у лицето, спрямо което са насочени.

В посочената хипотеза деецът носи отговорност за причинените вреди на основание чл. 45 ЗЗД. Отговорността му не е за реално нарушаване на установеното в чл. 32, ал. 2 КРБ право на лична неприкосновеност (чиято защита се реализира също чрез иска по чл. 45 ЗЗД), а за нарушаване на общата забрана да не се вреди другиму и за реално причинени неимуществени вреди (отрицателни емоционални изживявания) от психически тормоз, осъществен чрез действия, имитиращи видеонаблюдение, филмиране и запис, извършени с предвидено за това техническо устройство, въпреки несъгласието на пострадалия и без същият да знае за негодността на използваното средство да осъществява запис на фотоизображения или видеоизображения.

По основателността на касационната жалба:

Въззивното решение е постановено след обезсилване, с решение № 153 от 24. 06. 2016 г. по гр. д. № 719/2016 г. на ВКС, 1 г.о., на решение от 08. 12. 2015 г. по в. гр. д. № 479/2015 г. на СОС, ГО, 1 с-в и потвърденото с него решение № 52 от 24. 04. 2015 г. по гр. д. №80/2014 г. на ПРС, с които исковите са били квалифицирани по чл. 109 ЗС, и връщане на делото на РС – Пирдоп за ново разглеждане от друг състав на районния съд, при правилна квалификация на претенциите.

При новото разглеждане на делото районният съд е отхвърлил предявените от Г. Т. Е. против И. Т. Е. и Т. И. Е. искове с правни основания чл. 45 ЗЗД и чл. 32 КРБ, за солидарното им осъждане (И. Е. в качеството му на лице, извършило монтажа и насочването на камерите към ползвания от ищеца жилищен имот, а Т. Е. като лице позволило монтажа на устройствата на покрива на собствената си сграда и насочването им към ползвания от ищеца жилищен имот и допуснало поддържане на това състояние в процесния период): а/. да премахнат поставените на покрива на къщата на Т. И. Е. и насочени към ползването от ищеца къща и дворното място, без негово съгласие, камери; б/. да заплатят на ищеца сумата 5500 лв. обезщетение за неимуществени вреди, представляващи търпени негативни психични изживявания (чувство на безпокойство, стрес, безсилие, страх, притеснение) от монтирането и насочването на камерите към имота на ищеца без негово съгласие, създаващо впечатление за непрекъснато наблюдение, следене, заснемане и поддържане на това състояние в периода от 14. 02. 2014 г. (когато ищецът за пръв път забелязал монтираните камери) до 07. 03. 2014 г. (предявяване на иска) и след това.

С обжалваното въззивно решение първоинстанционният акт е потвърден.

За да постанови този резултат, съставът на окръжния съд е приел за установено от фактическа страна, че ищецът Г. Е. живее със семейството си в имот в [населено място], на [улица], собственост на родителите му, допуснали последния и семейството му да го ползват, а ответникът Т. Е. – в съседен имот на [улица], негова собственост. На покрива на къщата на Т. Е., под стряхата на североизточния и югоизточния ъгъл, са монтирани, от сина му И. Е., две устройства – камери, насочени към къщата и дворното място, обитавани от ищеца, семейството му и родителите му. Прието е, въз основа на заключението на техническа експертиза, че двете устройства представляват макети на куполни охранителни камери. Те имат червен светодиод, захранван от батерии, примигващ периодично на всеки пет секунди и създаващ впечатление, че устройствата работят, но нямат и не са имали техническа възможност да записват и възпроизвеждат фотоизображения, видеоизображения или звук. Целта им е да създадат заблуда, че се осъществява видеонаблюдение. От правна страна е прието, че исковите по чл. 45 ЗЗД, вр. чл. 32 КРБ са неоснователни, тъй като поставянето и поддържането на двете устройства,

представляващи макети на камери, симулиращи извършване на наблюдение, не е противоправно. Липсата на противоправност следва от това, че устройствата само симулират видеонаблюдение, но нямат техническа възможност действително да осъществяват такова. Прието е, че исковият процес дава защита на реално накърнени субективни права, но не и срещу бъдещи хипотетични действия или несигурни събития, поради което е без значение дали съществува възможност във всеки момент ответниците да заменят бутафорните камери с действителни, имащи напълно идентичен външен вид.

С оглед дадените отговори на въпросите, по които е допуснато касационно обжалване, въззивното решение се явява неправилно в частта досежно иска по чл. 45 ЗЗД, вр. чл. 53 ЗЗД, за солидарно осъждане на ответниците да заплатят на ищеца парично обезщетение за неимуществени вреди, търпени в периода 14. 02. 2014 г. - 07. 03. 2014 г.

Основателно е оплакването на касатора за допуснато нарушение на чл. 45 ЗЗД. Несъответен на разпоредбата на чл. 45 ЗЗД е изводът за липса на противоправност в поведението на ответниците, тъй като насочените към ползваните от ищеца и семейството му жилищна сграда и двор технически устройства само симулирали видеонаблюдение, но нямали техническа възможност действително да осъществяват такова. Както бе посочено по-горе, от значение при извършване на преценката дали дадено деяние е противоправно по смисъла на чл. 45 ЗЗД е дали същото нарушава установената в цитираната правна норма обща забрана да не се вреди другиму. Противоправно е всяко поведение, причиняващо вреди другиму, включително и неимуществени такива, представляващи търпени негативни психични изживявания - чувство на безпокойство, стрес, безсилие, страх, притеснение. Неправомерни са действията, изразяващи се в имитиране на видеонаблюдение и видеозапис на друго лице, извършени с предвидено за това техническо средство, без съгласието на лицето и без знанието му за негодността на устройството да извършва запис на фотоизображения или видеоизображения, създаващи впечатление за непрекъснато следене и филмиране и пораждащи чувство на напрежение, притеснение, безпокойство, страх или какъвто и да е друг психичен дискомфорт. За такива действия отговорността на извършителя за причинените вреди би могла да се ангажира на основание чл. 45 ЗЗД. Отговорността му няма да е за реално нарушено право на лична неприкосновеност, установено в чл. 32, ал. 2 КРБ, чиято защита се осъществява също чрез иска по чл. 45 ЗЗД, а за реално причинени неимуществени вреди (отрицателни емоционални изживявания) от психически тормоз, осъществен чрез действия имитиращи видеонаблюдение, филмиране и запис, извършени с предвидено за това устройство, въпреки несъгласието на пострадалия и без същият да знае за негодността на средството да осъществя запис на фото или видеоизображения.

Като неправилно по смисъла на чл. 281, т. 3, пр. 1 ГПК, въззивното решение подлежи на отмяна.

Тъй като не се налага повтарянето или извършването на нови съдопроизводствени действия и с оглед разпоредбата на чл. 293, ал. 3 ГПК, след отмяната следва да бъде постановено решение по същество.

Настоящият състав намира, че са налице предпоставките на чл. 45, вр. чл. 53 ЗЗД за ангажиране, при условията на солидарност, на деликтната отговорност на ответниците спрямо ищеца.

Поведението на ответниците, изразяващо се в поставяне и поддържане на устройства, насочени към обитаван от ищеца жилищен имот без негово съгласие, представляващи макети на куполни охранителни камери, симулиращи, чрез периодични светлинни сигнали, извършване на непрекъснато видеонаблюдение и създаващи впечатление за непрекъснато следене и филмиране, причинило неимуществени вреди на ищеца, е противоправно по смисъла на чл. 45 ЗЗД. Причиняването на неимуществените вреди е установено от

събраните гласни доказателства (показанията на свидетелите К. С. Д. и С. Н. Б.). Налице е и причинно-следствена връзка между деянието и вредите - емоционалните страдания са пряка и непосредствена последица от описаното поведение на ответниците. Не е оборена и презумпцията за виновност, установена в чл. 45, ал. 2 ЗЗД.

Като съобрази кратката продължителност на периода, в който са търпени неимуществените вреди от ищеца, интензитета на изживените от същия емоционални страдания, възрастта му, обстоятелството, че чувството на страх, притеснение и безпокойство е било засилено от факта, че поведението на ответниците е създадо у ищеца впечатление, че не само той, но и цялото му семейство – двете му деца, майка им, родителите му са обект на наблюдение и заснемане, настоящият състав намира, че сумата 1000 лв. би обезщетила ищеца за претърпените от него, в периода 14. 02. 2014 г. – 07. 03. 2014 г., неимуществени вреди. Следва да бъде уважена и претенцията за присъждане на законна лихва върху тази сума, считано от предявяване на иска (7. 03. 2014 г.) до окончателното ѝ изплащане, каквато се дължи съгласно чл. 84, ал. 3 ЗЗД. За разликата до пълния предявен размер искът е неоснователен.

Поради изложеното, въззивното решение ще следва да бъде отменено в частта, потвърждаваща първоинстанционния акт, с който искът по чл. 45 ЗЗД, за присъждане на парично обезщетение за неимуществени вреди, е отхвърлен за сумата 1000 лв. и вместо него бъде постановено друго, с което тази сума бъде присъдена, ведно със законната лихва от 7. 03. 2014 г. до окончателното ѝ изплащане. В частта, с която решението на районния съд е потвърдено в частта, с която искът по чл. 45 ЗЗД е отхвърлен над сумата 1000 лв. до пълния предявен размер от 5500 лв., въззивното решение следва да бъде потвърдено.

Решението е правилно и следва да бъде потвърдено и в частта, с която е отхвърлен искът по чл. 45 ЗЗД, вр. чл. 32, ал. 2 КРБ, за осъждане на ответниците да премахнат поставените на покрива на къщата на Т. И. Е. камери. Защитата на накърнено в резултат на непозволено увреждане субективно материално право (имуществено или неимуществено), която разпоредбите на чл. чл. 45, 51 и 52 ЗЗД предвиждат, е чрез уреждане на възможността за предявяване на иск за поправяне на вредите чрез пълно обезщетяване (в пари или в натура) на увредения. Не е уредена възможност за защита чрез осъдителен иск за зъдължаване на дееца да преустанови извършването в бъдеще на определени действия или да извърши определени действия, несвързани с обезщетяване на увредения. В този смисъл, липсва законово основание за уважаване на претенцията на ищеца за осъждане на ответниците да премахнат двете камери, монтирани на покрива на жилищната сграда, собственост на единия от ответниците.

При този изход на делото ответниците по иска и по касационната жалба И. Т. Е. и Т. И. Е. ще следва да бъдат осъдени да заплатят на Г. Т. Е. сумата 300 лв., съставляваща част от направените от същия разноски по делото пред всички инстанции, съответна на уважената част от исковете, а на адв. А. В. – сумата 1400 лв., представляваща възнаграждение за осъществяването безплатно процесуално представителство на ищеца-касатор по гр. д. № 719/2016 г. на ВКС, 2 г.о. (700 лв.) и по гр. д. № 4857/2017 г. на ВКС, 1 г.о. (700 лв.), на осн. чл. 38 ЗА, вр. чл. 9, ал. 2 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. Ищецът ще следва да бъде осъден да заплати на ответника Т. И. Е. сумата 250 лв. – част от разноските за настоящата инстанция, направени за адвокатско възнаграждение.

По изложените по-горе съображения Върховният касационен съд, състав на Първо гражданско отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение № 282 от 14. 07. 2017 г. по гр. д. № 183/2017 г. на Софийския окръжен съд, ГО, 2 възз. с-в в частта, с която е потвърдено решение № 177 от 13. 01. 2017 г. по гр. д. № 310/2016 г. на Пирдопския районен съд в частта, с която предявеният от Г. Т. Е. против И. Т. Е. и Т. И. Е. иск с правно основание чл. 45 ЗЗД, вр. чл. 53 ЗЗД, за присъждане, при условията на солидарност, на обезщетение за неимуществени вреди, е отхвърлен за сумата 1000 лв. и Г. Т. Е. е осъден да заплати на И. Т. Е. и Т. И. Е. разноски над сумата 300 лв. до сумата 610 лв., както и в частта, с която Г. Т. Е. е осъден да заплати на Т. И. Е. разноски за въззивната инстанция над сумата 200 лв. до сумата 400 лв. И ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА И. Т. Е. и Т. И. Е., солидарно, на осн. чл. 45, вр. чл. 53 ЗЗД, да заплатят на Г. Т. Е. сумата 1000 лв. обезщетение за неимуществени вреди, причинени в периода 14. 02. 2014 г. - 07. 03. 2014 г., ведно със законната лихва върху тази сума считано от 7. 03. 2014 г. до окончателното ѝ изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 282 от 14. 07. 2017 г. по гр. д. № 183/2017 г. на Софийския окръжен съд, ГО, 2 възз. с-в в останалите му части.

ОСЪЖДА И. Т. Е. и Т. И. Е., на осн. чл. 78, ал. 1 ГПК, да заплатят на Г. И. Е. сумата 390 лв. част от разноските, направени при разглеждане на делото пред трите инстанции, а на адв. А. Н. В. да заплатят сумата 1400 лв., представляваща възнаграждение за осъществяването безплатно процесуално представителство на ищеца по гр. д. № 719/2016 г. на ВКС, 2 г.о. и по гр. д. № 4857/2017 г. на ВКС, 1 г.о., на осн. чл. 38 ЗА.

ОСЪЖДА Г. И. Е., на осн. чл. 78, ал. 3 ГПК, да заплати на Т. И. Е. сумата 250 лв. разноски за настоящата инстанция.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: